

بررسی تاثیر توسعه گردشگری شهری بر ارتقای کیفیت زندگی ساکنان محدوده حصار ناصری شهر تهران

اشکان بیات^۱

علیرضا عندلیب^{۲*}

A.Andalib@srbiau.ac.ir

فرشته احمدی^۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۳/۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۲/۷

چکیده

زمینه و هدف: محدوده حصار ناصری که در گذشته به عنوان بخشی مهم و تاثیرگذار در حیات شهر تهران ایفای نقش می کرده و به نوعی هویت شهر تهران محسوب می شده، هم اکنون با معضلات گوناگونی از جمله تنزل کیفیت های زندگی و محیطی مواجه شده است. از طرفی می توان این محدوده را جزو بافت تاریخی شهر تهران برشمرد که صدها اثر و فضای تاریخی که جاذبه گردشگری می باشند، را در خود جای داده است. این موضوع خود باعث اهمیت بیشتر این بخش از شهر می باشد. هدف از پژوهش حاضر شناخت اثرات توسعه گردشگری بر ارتقای کیفیت زندگی ساکنان محدوده حصار ناصری شهر تهران است.

روش و بررسی: روش تحقیق این پژوهش پیمایشی و ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه، مصاحبه و مشاهدات میدانی و ... است. برای تحلیل داده های این پژوهش از روش ANP (فرایند تحلیل شبکه ای) استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش محدوده حصار ناصری شهر تهران است که با استفاده از فرمول کوکران و روش نمونه گیری خوشه ای فضایی با احتساب درصد صحت گفتار ۹۷ درصد با تخصیص متناسب ۳۷۵ نمونه انتخاب شده است.

یافته ها: یافته های تحقیق نشان می دهد متغیرهای حضور گردشگران در منطقه متاثر از شاخص های کیفیت زندگی از جمله رونق اقتصادی، بهبود کیفیت محیطی، کاهش آلودگی، گسترش ارتباطات ساکنان، دسترسی به وسایل نقلیه عمومی، ارتقای فرهنگی است. **بحث و نتیجه گیری:** که این عوامل ذکر شده متاثر از توسعه صنعت گردشگری می باشند. پس در مقطع کنونی برنامه ریزی جهت توسعه صنعت گردشگری بسیار ضروری و کارا است.

واژه های کلیدی: بررسی، گردشگری، توسعه گردشگری، کیفیت زندگی، حصار ناصری شهر تهران.

۱ - مرکز تحقیقات افق های نوین در معماری و شهرسازی، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران.
۲ - مرکز تحقیقات افق های نوین در معماری و شهرسازی، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران.* (مسوول مکاتبات)
۳ - مرکز تحقیقات افق های نوین در معماری و شهرسازی، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران.

Studying The Influence of Developing Urban Tourism on Improving Life Quality of Inhabitants of Hesar-e- Naseri in Tehran

Ashkan Bayat¹

Alireza Andalib^{2*}

A.Andalib@srbiau.ac.ir

Fereshte Ahmadi³

Admission Date: May 22, 2024

Date Received: April 26, 2024

Abstract

Background and Objective: Hesar-e Naseri which played key and significant role in life of Tehran in past and is regarded as identity of Tehran, at the present time is facing with several problems including: reducing life and environmental qualities. On the other hand, this area is regarded as historical structure of Tehran by having hundred tourist attractive areas and historical places; in which, this unique property has increased the importance of this part of Tehran. The goal of preset research is recognizing effects of developing tourism in improving life quality of people.

Material and Methodology: The research methodology is survey and data collection tools are including: questionnaire, interview, field observation and in order to analyze data it was benefit from ANP method (Analytical Network Process). Statistical society of this research is Hesar-e Naseri in Tehran by using Cochran's formula and spatial cluster sampling method and 97% authenticity of speech and suitable allocation of 375 samples.

Findings: Research findings show that the variable of presence of tourists in this area is influenced by the following life indices including: Economic prosperity, improving environmental quality, reduction of air pollution, improving communication of inhabitants and easy access to public transportation means and improving cultural issues.

Discussion and Conclusion: It is concluded that aforesaid items are influenced from developing tourism industry; thus, at the present time the most necessary issue, is to planning for developing tourism industry.

Key words: Studying, Tourism, Tourism Development, Quality of Life, Hesar-e Naseri of Tehran.

1- Advancement in Architecture and Urban Planning Research Center, Najafabad Branch, Islamic Azad university, Najafabad, Iran.

2- Advancement in Architecture and Urban Planning Research Center, Najafabad Branch, Islamic azad University, Najafabad, Iran. **(Corresponding Author)*

3- Advancement in Architecture and Urban Planning Research Center, Najafabad Branch, Islamic azad university, Najafabad, Iran.

مقدمه

طی سال های اخیر کیفیت زندگی به مثابه یک هدف اصلی توسعه جامعه، ماهیت سیاستگذاری های بسیاری از کشور ها را تحت تاثیر خود قرار داده است (۱). کیفیت زندگی ویژگی های کلی اقتصادی، اجتماعی و محیطی را در یک ناحیه یا یک منطقه نشان می دهد که می تواند به عنوان ابزاری قدرتمند برای نظارت بر برنامه ریزی توسعه اجتماع به کار رود (۲). در حال حاضر کیفیت زندگی به عنوان مفهومی چند بعدی و مهم در زندگی جوامع، در بسیاری از رشته ها و صنایع از جمله گردشگری نفوذ پیدا کرده است. امروزه در مطالعات متعدد به واژه گردشگری به عنوان یک پدیده و جریان مثبت در راستای ایجاد اشتغال و توسعه اقتصادی اشاره شده است و به صورت تک بعدی به آن نگریسته شده است. در حالیکه یکی از ابعاد بسیار مهم بحث تأثیر گردشگری بر روی کیفیت زندگی شهروندان است (۳).

یکی از بخش هایی که میتوان گفت عامل ایجاد تغییرات اساسی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در شهرها بوده و امروزه به عنوان یک صنعت پویای اقتصادی از آن نامبرده می شود، گردشگری است؛ که نقش کلیدی در بهبود کیفیت زندگی شهروندان ایفاء میکند (۴). امروزه گردشگری یکی از منابع اصلی درآمد کشورهای توسعه یافته و برخی از کشورهای در حال توسعه را تشکیل می دهد. در این میان کشورهای تراز اول در صنعت گردشگری هریک بنا به پتانسیل های موجود در کشور خود توانسته اند زمینه و فاکتورهای اساسی برای توسعه گردشگری را فراهم کنند و با سرمایه گذاری در این صنعت شاهد به بار نشستن تلاشهایشان هستند و بیشترین سهم را نسبت به سایر کشورها از این صنعت برده اند. (۳) صنعت گردشگری با اشتغالزایی مستقیم و غیرمستقیم و در نتیجه، کسب درآمد برای مقصدهای گردشگری، نقش مهمی در اقتصاد منطقه دارد. برای دستیابی به این درآمد، ابتدا باید گردشگر جذب شود و به منظور برخورداری از منافع حاصل از گردشگری، اولویت گردشگران در انتخاب مقصدهای گردشگری بررسی شود (۵).

این در حالی است که کشور ایران با برخورداری از منابع سرشار محیطی و بهره گیری از پشتوانه تاریخی - تمدنی و فرهنگی چندین هزارساله از قابلیت ویژه ای برای توسعه گردشگری برخوردار است. اما به لحاظ شکوفایی این کارکرد نتوانسته جایگاه در خور توجهی کسب کند. زیرا اقتصاد تک محصولی متکی به درآمد های نفتی، مانع از توجه به این بخش از اقتصاد کشور شده است (۶). این موضوع مشکلات و مسائل متعددی را برای کشور ایجاد نموده و با یک تحول در قیمت فرآورده های نفتی اقتصاد کشور با چالش بسیار زیادی مواجه می شود. این در حالی است که کشور ایران از لحاظ پتانسیل های گردشگری در وضعیت مطلوبی به سر می برد و سرمایه گذاری در این زمینه می تواند این پتانسیل های بالقوه را در جهت بالفعل شدن سوق دهد.

محدوده حصار ناصری شهر تهران نیز که در گذشته به عنوان بخشی مهم در حیات شهر تهران ایفای نقش می کرده و دارای ساختمان ها تاریخی و ارزشمند بسیاری است، هم اکنون با معضلات گوناگونی از جمله تنزل کیفیت های زندگی و محیطی مواجه شده است (۷). این در حالی است که کیفیت زندگی یکی از عواملی است که امروزه در مطالعات برنامه ریزی شهری جایگاه ویژه ای داشته و مطالعه آن در نواحی شهری در سال های اخیر مورد توجه گسترده بوده است. وجود ده ها اثر تاریخی و پدیده های سیاسی در این محدوده بیانگر مرکز قدیمی تهران است. بر این اساس و به علت وجود مکان های شاخص و تاریخی، محدوده مورد نظر دارای پتانسیل گردشگری می باشد. به عبارت دیگر میتوان اذعان داشت، علی رغم بهره مندی این محدوده از اماکن ارزشمند تاریخی و ظرفیتهای درخور آن به دلیل تنزل شاخصهای کیفیت زندگی، متأسفانه موضوع توسعه گردشگری مغفول مانده و بدان بی توجهی شده است.

در جوامع پیچیده امروزی در صورت وجود یک مدیریت شهری سیستماتیک و قوی، گردشگری عاملی مهم در جهت نیل به تعادلی پایدار میان نیازهای جوامع محلی و ارتقای کیفیت زندگی و در نهایت رسیدن به توسعه پایدار می باشد. امروزه گردشگری

برنامه ریزی مناسب شاهد بهره گرفتن از پتانسیل های محدوده در جهت افزایش حضور گردشگران در شهر تهران و بهبود کیفیت زندگی در آن باشیم.

هدف اصلی این پژوهش شناخت اثرات توسعه برنامه ریزی گردشگری بر ارتقای کیفیت زندگی ساکنان محدوده حصار شهر تهران می باشد.

با توجه به مطالب ذکر شده و تاثیری که گردشگری در بسیاری از کشورها به عنوان محرک توسعه در شاخص های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی داشته و توانسته است در کیفیت زندگی ساکنان نیز تاثیر بسزایی بگذارد و از سوی دیگر با نگاه اجمالی به محدوده حصار ناصری شهر تهران و پتانسیل های موجود در آن و همچنین مشکلات و مسایلی که در حال حاضر در آن وجود دارد و هر روز نیز بر تعدادشان افزوده می شود بر این اساس فرضیه اصلی پژوهش این گونه تعریف شده است که به نظر می رسد توسعه گردشگری می تواند بر ارتقای کیفیت زندگی ساکنان محدوده حصار ناصری شهر تهران تاثیر بسزایی بگذارد که این موضوع در صورت اثبات به خودی خود می تواند باعث ارتقای کیفیت های محیطی نیز بشود.

۲- مبانی نظری:

۲-۱- کیفیت زندگی:

در این بخش به تعریف کیفیت زندگی از نگاه متخصصین و صاحب نظران پرداخته شده است (جدول ۱).

- کیفیت زندگی به عنوان رابطه بین ادراک فردی و احساسات مردم و تجربیاتی که آن ها در درون فضای زندگی خود دارند می باشد (۸).
- کیفیت زندگی در بردارنده برداشت هایی از یک زندگی خوب و دارای رضایتمندی و شادی است، اغلب مفهوم زندگی رضایتمند و شاد در مفهوم رفاه یا خوشی که در بردارنده رضایت از زندگی و احساسات مثبت و منفی است، ترکیب می شود (۹).
- کیفیت زندگی در یک نگاه رضایت کلی از زندگی است (۱۰).

یکی از کار آمد ترین رویکرد های محرک رشد اقتصادی در کشور هایی است که به دلیل تک محصولی بودن اقتصاد آن ها دارای اقتصادی بی تحرک و آسیب پذیر هستند. این موضوع خود عامل مهمی در جهت توجه این کشورها به این صنعت در حال رشد می باشد. با تاثیر شگرف گردشگری بر ابعاد اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی در جوامع امروز باید با نظری بلند و مدیریتی عالمانه آگاهانه و با برنامه ریزی درست در جهت گسترش آن تلاش کرد و آثار منفی آن را به حداقل رساند. یکی از ابعاد بسیار مهم بحث تاثیر گردشگری بر کیفیت زندگی جامعه میزبان می باشد. مقوله کیفیت زندگی در سالیان اخیر تبدیل به موضوع مباحث متعددی گشته است و در زمینه برنامه ریزی شهری نیز مباحث مهمی را ایجاد کرده به گونه ای که امروز کیفیت زندگی به عنوان یکی از کلیدی ترین مفاهیم در برنامه ریزی شهری محسوب می شود. مطالعات متعددی در زمینه متاثر شدن ساکنان از تاثیرات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و محیطی صورت گرفته اما در زمینه تاثیر گردشگری بر کیفیت زندگی مطالعات اندکی صورت گرفته است. به همین خاطر درک محدودی از تاثیر گردشگری بر روی کیفیت زندگی ساکنان وجود دارد.

بافت های تاریخی با داشتن جاذبه های متنوع از جمله وجود بناهای باستانی و تاریخی، بناهای یادبود و موزه ها قابلیت جذب گردشگران زیادی را دارند که این مهم تاثیر زیادی در رسیدن این محدوده ها به توسعه اجتماعی، اقتصادی و در نهایت ارتقای کیفیت محیطی و زندگی را دارد. به طور کلی تاریخ و فرهنگ دو انگیزه اصلی گردشگری محسوب می شود. بر همین اساس بافت های تاریخی از محیط های اصلی گردشگری محسوب می شوند. بر این اساس بافت تاریخی شهر تهران که قدمت آن به دوران سلسه قاجار بر میگردد و با وجود ابنیه، موزه ها و فضاهای تاریخی و فرهنگی محیط جذابی برای گردشگری است که همه این موارد اهمیت این محدوده از شهر تهران را بیش از پیش آشکار تر می سازد و از طرفی دیگر نیز با توجه به افت کیفیت های محیطی و زندگی در محدوده حصار ناصری شهر تهران ضرورت توجه هر چه بیشتر به میراث و هویت شهر را عیان تر میسازد تا بتوان با

جدول ۱- تعاریف و دیدگاه صاحب نظران درباره کیفیت زندگی (۸)

Table 1. Definitions and comments of experts on quality of life

ردیف	صاحب نظر	سال	تعاریف
۱	Moller	۲۰۰۸	میزان رفاه افراد و گروه‌ها به لحاظ شرایط اجتماعی و اقتصادی عمومی
۲	WHQ-QOL	۲۰۱۳	چگونگی درک فرد از جایگاه خود در زندگی و در بستر سیستم‌های فرهنگی و ارزش‌هایی که فرد در آن زندگی می‌کند و در ارتباط با اهداف، انتظارات، استانداردها و علایق فردی
۳	Musschenga	۲۰۱۰	یک زندگی خوب که ترکیبی است از: لذت بردن، وضعیت روحی مثبت، رضایتمندی، ارزیابی میزان موفقیت، برتری و درک برنامه زندگی خوب با ادراک فردی.
۴	Cheung	۲۰۱۵	زندگی خوب ترکیبی است از: شادکامی (رضایت از زندگی)، زندگی منطقی (احساس نگرانی افراد نسبت به یکدیگر و درک متقابل آنها از هم) و زندگی انسانی (درک قابلیت‌های انسان، ارزش واقعی فرد و استقلال فردی)
۵	RIVM	۲۰۰۰	کیفیت زندگی، لوازم مادی و معنوی واقعی زندگی است و درک آن به وسیله سلامت، محیط زندگی و برابری قانونی، کار و خانواده مشخص می‌شود.
۶	Mac	۲۰۱۱	میزان برخورداری فرد، البته نه فقط برخورداری از چیزهایی که بدست آورده بلکه از تمام گزینه‌هایی که فرصت انتخاب آن‌ها را دارد. به بیان دیگر، کیفیت زندگی به آزادی، برای رسیدن و نرسیدن به موفقیت و آگاهی از فرصت‌هایی واقعی وابسته است که فرد در مقایسه با دیگران در اختیار دارد.
۷	Mamirkulova	۲۰۲۰	کیفیت زندگی در یک نگاه رضایت کلی از زندگی است.

۲-۱-۱- شاخص‌های کیفیت زندگی

تستا و همکارانش (۱۲)، ۲۴ شاخص را برای کیفیت زندگی را مطرح نمودند: ۱- سلامت ۲- داشتن زندگی راحت ۳- داشتن شغل ۴- گذراندن وقت با خانواده ۵- پس‌انداز کافی برای غذا ۶- دسترسی به مراقبت پزشکی ۷- درآمد بالا ۸- محیط امن و پاکیزه ۹- پرورش کودکان ۱۰- زندگی بدون ترس از جرم و جنایت ۱۱- زندگی در یک کشور با دولت خوب ۱۲- موفق بودن در کار ۱۳- در شرایط خوب با دیگران بودن ۱۴- بهره‌گیری از تفریح و لذت ۱۵- اجتماعی خوشایند برای زندگی ۱۶- دسترسی به آموزش عالی ۱۷- دینداری ۱۸- آزادی بیان ۱۹- ابزار شخصیت با استفاده از استعدادهای خوب ۲۰- مشارکت در

برای سنجش کیفیت زندگی شاخص‌های متعددی وجود دارد که در این بخش به اختصار به آن پرداخته شده است (جدول ۲). براساس دو رویکرد گسترده (رویکرد اسکاندیناوی و رویکرد آمریکایی) کیفیت زندگی را به شاخص‌های عینی و ذهنی تقسیم می‌شود. رویکرد آمریکایی یا تمرکز به شاخص‌های عینی (سلامت، فقر، نرخ بیکاری) نشان‌دهنده واقعیت‌های اجتماعی مستقل از ارزیابی شخصی است و در مقابل رویکردهای اسکاندیناوی تأکید بر شاخص‌های ذهنی با تأکید و تکیه بر ادراک فردی و ارزیابی شرایط اجتماعی است (۱۱).

اجتماع محلی خود یا جامعه ۲۱- داشتن مقدار زیادی از چیزهای
 خوب ۲۲- تاریخچه در هنر و فرهنگ ۲۳- پوشیدن لباس خوب
 ۲۴- برنده و برتر بودن نسبت به سایرین.

جدول ۲- شاخصهای کیفیت زندگی از دیدگاه صاحبان نظران

Table 2. Quality of Life Indicators from the Point of View of Experts

شاخصها	صاحب نظران	ردیف
شاخص‌های مربوط به سلامتی و بهداشت نظیر امید به زندگی مرگ و میر، نرخ ناباروری و ... شاخص‌های مربوط به میزان دسترسی به خدمات ضروری آموزشی بهداشتی و بیمه‌ای شامل نرخ سواد بزرگسالان، دانش‌آموزان در مدارس شاخص‌های دسترسی به کالاهای ضروری مانند تغذیه، مصرف سرانه آموزشی، دسترسی به آب آشامیدنی، برخورداری از مسکن مناسب شاخص‌های مربوط به باز توزیع امکانات یا برابری یا تبعیض در دسترسی به امکانات و نابرابری‌ها شاخص‌های نگرشی مربوط به احساس رضایت از زندگی، احساس خوشبختی، احساس امنیت و ...	عنبری	۱
شاخص‌های مربوط به نگرش و باورها نظیر پذیرش سنبندی، سلامت عاطفی، احساس ارزش، استقلال، کارآمدی، خلاقیت شاخص‌های مربوط به فعالیت نظیر سرگرمی/منافع، تعطیلات/مسافرت، فعالیت جسمانی، حرفه لذت‌بخش، کار داوطلبانه، زندگی اجتماعی شاخص‌های مربوط به حمایت اجتماعی نظیر همراهی خانواده، شریک. شاخص‌های مربوط به محیط نظیر: امنیت مالی، ایمنی و امنیت، مسکن و حمل‌ونقل. شاخص‌های مربوط به سلامت نظیر: تندرستی، چابکی، ذهنی، تحرک	ماری هرمان	۲
۱. روابط بین شخصی ۲. رشد فردی ۳. احساس بهزیستی فیزیکی ۴. حق تعیین سرنوشت خود ۵. احساس بهزیستی مادی ۶. احساس بهزیستی احساسی ۷. رعایت حقوق.	شالوک	۳
شاخص‌های اصلی کیفیت زندگی: ۱. رفاه روانی (رضایت از زندگی) ۲. مفهوم زندگی (دستیابی به اهداف و خوشبختی)، ۳. رفاه فیزیکی با سلامتی (فعالیت‌های روزمره زندگی، اشتها و خواب)، ۴. رفاه اجتماعی و ارتباطات بین فردی	گرنٹ و پریلا و همکاران	۴

۵. رفاه مالی یا اقتصادی		
شاخص‌های عینی کیفیت زندگی، که در واقع شرایط محیطی هستند که بر متغیرهای وابسته به کیفیت زندگی تأثیر می‌گذارند. این شاخص‌ها و وضعیت اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، محیطی و شرایط و امکانات زندگی را در بر می‌گیرند. شاخص‌های ذهنی کیفیت زندگی که غالباً با اصطلاحاتی چون احساس رضایتمندی از تمام ابعاد زندگی، رفاه و آسایش جسمی و روانی و خوشحالی توصیف می‌شوند. این شاخص‌ها در واقع برداشت ذهنی و ارزشیابی فرد از زندگی خویش هستند و با فرایندهای درونی رابطه دارد.	الیو و همکاران	۵

۲-۲- گردشگری

- گردشگری مجموع مسافرت‌هایی را در بر می‌گیرد که به منظور استراحت، تفریح و یا به منظور شرکت در مراسم خاص انجام گیرد و غیبت شخص گردشگر از محل سکونت دائم خود در طی این مسافرت موقتی و گذرا می‌باشد (۱۳)
- از دیدگاه بازاریابی و بازاریابان گردشگری به مجموع فعالیتی گفته می‌شود که در جریان مسافرت یک گردشگر اتفاق می‌افتد (۱۴)
- سازمان گردشگری جهانی تعریف ذیل را در مورد گردشگری ارائه کرده است: گردشگری مجموعه کارهایی است که فرد در مسافرت و در مکانی خارج از محیط محصول خود انجام می‌دهد. این مسافرت بیش از یک سال طول نمی‌کشد و هدف آن تفریح، تجارت و یا فعالیت‌های دیگر است (۱۵)
- اصطلاح گردشگری از سفرهای ماجراجویانه اقوام مغولی نشأت گرفته است (۱۶)
- گردشگری مجموعه‌ای از پدیده‌ها و ارتباطات ناشی از کنش متقابل گردشگران، سرمایه‌ها، دولت‌ها و جوامع میزبان، دانشگاه‌ها و سازمان‌های غیر دولتی در فرآیند جذب، حمل و نقل، پذیرایی و کنترل گردشگران و دیگر بازدیدکنندگان است (۱۷) (جدول ۳)

جدول ۳- تعریف گردشگر و صنعت توریسم از دیدگاه مراجع مختلف (۱۵)

Table 3. Definition of tourism and tourism industry from the Comments of various references

ردیف	صاحب‌نظر یا مرجع طرح	سال ارائه	نکات برجسته تعاریف
۱	مجله انگلیسی اسپورتینگ ماگازین	۱۸۱۱	طرح لغت توریسم برای اولین بار، به معنای مسافرت به منظور تماشای آثار تاریخی و بازدید از منابع طبیعی برای کسب لذت
۲	کمیته مخصوص آمارگیری مجمع ملل	۱۹۲۵	گردشگر: کسانی که برای تفریح یا به دلایل شخصی با مقاصد پزشکی و درمانی سفر می‌کنند؛ کسانی که برای شرکت در کنفرانس‌ها، نمایشگاه‌ها، مراسم مذهبی، مسابقات ورزشی و از این قبیل به کشورهای دیگر سفر می‌کنند؛ کسانی که به منظور بازاریابی و امور بازرگانی مسافرت می‌کنند و افرادی که با کشتی سفر می‌کنند و در بندری در مسیر خود تا ۲۴ ساعت اقامت دارند.
۳	کمیته ویژه در رم	۱۹۳۷	گردشگر: افرادی که در یک دوره ۲۴ ساعته یا بیشتر به یک کشور خارجی سفر می‌کنند، گردشگر خوانده می‌شوند.

۴	فرهنگ و بیستر	۱۹۷۳	هرگونه سفری که به جانب مقصدی انجام می گیرد و سپس بازگشت به محل سکونت را در پی دارد.
۵	سازمان جهانی گردشگری متعلق به سازمان ملل متحد	۱۹۹۳	گردشگری را مجموعه ای از فعالیت‌های افرادی که به مکان‌هایی خارج از محل زندگی و کار خود به قصد تفریح، استراحت و انجام امور دیگر مسافرت می‌کنند و بیش از یک سال متوالی و پیاپی در آن مکان نمی‌مانند، اطلاق می‌کند.

۲-۲-۱- توسعه گردشگری پایدار

از دید باتلر، توسعه‌ی پایدار گردشگری مبین توسعه و حفظ گردشگری در یک ناحیه (محیط) به طریقی است که در طول مدت زمانی نامحدود به نقصان یا تغییر محیط (انسانی و فیزیکی) منجر نشود (۱۸)

شایان ذکر است که در اثر تبلیغات فزاینده آثار منفی گردشگری افزایش یافته است. زیرا توسعه گردشگری لجام گسیخته، ویرانی

و خسارات اساسی را به محیط زیست طبیعی سبب می‌شود که امروزه در مناطق در حال توسعه کاملاً مشهود است. با توجه به این که برای یک برنامه‌ریزی منطقی و جامع در هر زمینه‌ای از فعالیت‌های انسانی، باید همه نتایج مثبت و منفی آن مورد بحث و تحلیل قرار بگیرد و برای روشن شدن هر چه بهتر اثرات ناشی از گردشگری، به آن‌ها می‌پردازیم (جدول ۴):

جدول ۴- اثرات گردشگری در ابعاد مختلف (۱۸)

Table 4. Tourism Impacts in Different Dimensions

ابعاد	اثرات	
	مثبت	منفی
اقتصادی	- اشتغال‌زایی - تراز پرداخت‌ها - ارزآوری - درآمدزایی	- ایجاد مشاغل فصلی - کاهش توان خرید جمعیت بومی
اجتماعی	- افزایش درآمد و بهبود کیفیت زندگی جامعه میزبان - افزایش فرصت‌های فعالیت برای زنان و افزایش نقش زنان در جوامع سنتی - بهبود وضعیت بهداشت	- توزیع نابرابر درآمدهای حاصل از گردشگری - افزایش جمعیت به سبب ازدحام مسافران و گردشگران و راهبندان‌ها و افزایش خلاف‌کاری‌ها و جنایت‌ها
فرهنگی	- ارتقای تبادل فرهنگی و برقراری ارتباط بیشتر با دنیای بیرون - ایجاد آگاهی بیشتر در زمینه فرهنگی و هویت ملی - افزایش کشش نسبت به هنرهای محلی (به ویژه صنایع دستی)	- جنبه‌های فرهنگی ناشی از گردشگری می‌تواند توازن فرهنگی ناحیه بازدید شده را دچار اختلال نماید. - به ابتذال کشیدن مقدسات، باورها و هم‌شکل‌سازی
زیست‌محیطی (کالبدی)	- حفاظت از محیط زیست با توسعه صنعت گردشگری - کمک به بهبود کیفیت محیط زیست منطقه	- زیان‌های محیطی - آلودگی

زیادی در مورد عملی بودن و حتی معنی توسعه، گردشگری پایدار وجود دارد. (۱۹) بر این اساس برای بررسی میزان تاثیر گذاری گردشگری شاخص های متعدد و متنوعی وجود دارد که با توجه مطالعات بررسی شده به اختصار برخی از آن ها در جدول ۵ اشاره شده است. (جدول ۵).

گردشگری پایدار شیوه‌ای مثبت برای کاهش هیجانات و تنش‌هایی است. که به وسیله تأثیرگذاری‌های متقابل میان صنعت گردشگری و بازدیدکنندگان، محیط زیست و جوامع میزبان به وجود آمده است بنابراین علیرغم توجهی که به گردشگری پایدار و پذیرش اصول آن می‌شود، هنوز بحث‌های

جدول ۵- شاخص های توسعه گردشگری
Table 5. Tourism Development Indicators

ردیف	شاخصها
۱	گسترده‌گی زمینه اشتغال
۲	بازده مضاعف در اقتصاد
۳	مصرف و گردش پول
۴	ثبات و تعادل در اقتصاد
۵	رشد درآمدهای ارزی
۶	درآمدزایی
۷	ایجاد مشاغل فصلی
۸	کاهش توان خرید جمعیت بومی
۹	ثبات اقتصادی در سطح محلی
۱۰	توازن در توزیع جغرافیایی جمعیت
۱۱	توازنی بین مصرف، پس‌انداز و سرمایه‌گذاری

۳- چهار چوب نظری:

چوب نظری پژوهش در جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع آوری شده انتخاب شده اند که به شرح جدول ۶ می باشند:

با توجه به بررسی های انجام شده شاخص هایی که بیشترین تکرار را در مدل ها و مطالعات مختلف داشته اند، به عنوان چهار

جدول ۶- عوامل تاثیرگذار بر توسعه گردشگری

Table 6. Factors influencing tourism development

مطلوبیت محیطی	دسترسی به پارکها	چهارچوب نظری
اقتصاد	رضایتمندی عمومی از وضعیت محدوده زندگی	
	درآمد خانوار	
آموزش	وجود مشاغل با دستمزد بالا	
	دسترسی به مراکز آموزشی	
	سلامت روانی	
مسکن	دسترسی به مراکز پزشکی	
	مالکیت مسکن	
	کیفیت بنا	

امنیت	امنیت محدوده
	حس امنیت
حمل و نقل	میزان دسترسی
	طول مدت سفر
	کیفیت معابر
توسعه گردشگری	گسترده‌گی زمینه اشتغال
	بازده اقتصادی
	مصرف و گردش پول
	رشد درآمد های ارزی
	توازن در توزیع جغرافیایی جمعیت
	توازن در مصرف و سرمایه گذاری

۴- روش شناسی پژوهش:

در این پژوهش به بررسی متغیر های اصلی مورد نظر (کیفیت زندگی و گردشگری) در محدوده مورد مطالعه پرداخته می شود. همچنین این تحقیق یک نوع ارزیابی می باشد که با توجه به نظریات ارائه شده در موضوع کیفیت زندگی و گردشگری، رابطه آنها را در حصار ناصری شهر تهران به صورت مطالعه موردی بررسی خواهد شد. در این پژوهش از مطالعات کتابخانه‌ای جهت ارائه‌ی چارچوب نظری و از تحلیل داده‌ها به همراه بحث مفهومی و تحلیلی، جهت بررسی و پاسخگویی به سوال پژوهش استفاده خواهد شد. برای پاسخ به فرضیه تحقیق ابتدا شاخص های هریک از متغیرها با استفاده از مطالعه تحقیقات پیشین و نظریه‌ها استخراج می شود و در قالب یک پرسشنامه تدوین می شود و میزان پایایی پرسشنامه‌ها با استفاده از آلفای کرونباخ آزمون می شود به منظور سنجش اعتبار پرسشنامه نیز از روش اعتبار صوری استفاده خواهد شد و از این طریق به یک پرسشنامه استاندارد دست می یابیم. در مرحله بعد برای تجزیه و تحلیل داده های جمع آوری شده از طریق پرسشنامه عموم به روش پیمایشی و پرسشنامه متخصصان با تحلیل شبکه ای (ANP) انجام گرفته است. جامعه آماری پژوهش مورد نظر محدوده حصار ناصری شهر تهران (منطقه ۱۲ و بخشی از منطقه ۱۱) می باشد. برای محاسبه حجم نمونه نیز از فرمول کوکران استفاده شده است که

بر این اساس حجم نمونه انتخابی پژوهش مذکور ۳۷۵ نفر شده است.

۵- محدوده مورد مطالعه:

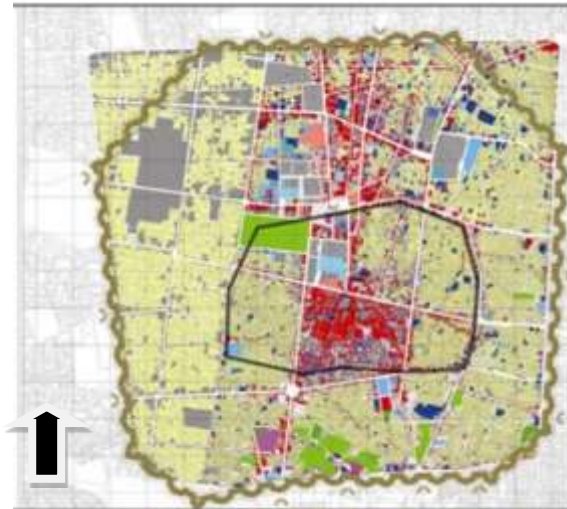
بافت تاریخی - مرکزی شهر تهران (حصار ناصری) در حال حاضر جزء مناطق ۱۱ و ۱۲ شهرداری تهران می باشد. محدوده یاد شده واجد ارزش های تاریخی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و کالبدی بسیاری است و فرصت های متعددی را برای طراحی فراهم می سازد، از آن جمله ۲۷٪ محدوده قدمتی بیش از ۴۰۰ سال دارد، ۷۳٪ از بافت قدیمی قدمتی بیش از ۲۰۰ سال دارد و دست کم ۴۳٪ از محدوده را گستره‌ها و پهنه‌های شاخص و ارزشمند تشکیل می دهند (۲۰).

این محدوده (حصار ناصری که مساحتی در حدود ۲۵ کیلومتر مربع را شامل می شود) واجد عرصه عمومی با ارزشی است که نیاز به ساماندهی و حذف فعالیت‌های غیرمرتبط با هویت و منزلت کالبدش دارد (۲۱). بررسی‌ها نشان می‌دهد محدوده حصار ناصری شهر تهران علیرغم وجود پتانسیل های بسیار در زمینه گردشگری، فاقد قدرت جذب گردشگر است و این بدان معناست که بافت تاریخی مرکزی شهر تهران به تحول از منظر کیفیات نیاز دارد و انتظار می‌رود با توجه به مواردی چون استقرار کاربری‌های سازگار، بهبود کیفیت زندگی ساکنان، ارتقای زیر

خیابان کارگرمحدود می‌شود. موقعیت و مرزهای محدوده در شکل ۱ مشخص شده است.

ساخت‌های گردشگری، کاهش انواع آلودگی‌های زیست محیطی و ... به جایگاه اصلی خود بازگردد.

محدوده مورد مطالعه از شمال به خیابان انقلاب اسلامی از جنوب به خیابان شوش، از شرق به خیابان ۱۷ شهریور و از غرب به

شکل ۱- دسترسی‌ها و موقعیت قرارگیری محدوده مورد نظر در ساختار تاریخی شهر تهران (۲۱)

Figure 1. Accessibility and location of the desired area in the historical structure of Tehran

۶- تجزیه و تحلیل

در این بخش از پژوهش به بررسی فرضیه تحقیق، سوال پژوهش، تاثیر بین متغیرها و در نهایت نتیجه گیری پرداخته شده است. که در گام اول به بررسی آزمون فرضیه تحقیق پرداخته شده سپس تحلیل رگرسیونی برای مشخص شدن سهم و تاثیر متغیرهای پژوهش بررسی شده و در نهایت به نتیجه گیری آماری و سپس استنباطی پژوهش پرداخته شده است.

۶-۱- آزمون فرضیه تحقیق

فرضیه: به نظر می‌رسد توسعه گردشگری شهری بر ارتقای کیفیت زندگی ساکنان حصار ناصری شهر تهران تاثیرگذار است (جدول ۷).

جدول ۷- تاثیر بافت تاریخی منطقه بر توسعه گردشگری

Table 7. The Impact of Historical Texture of the Region on Tourism Development

تعداد (n)	کیفیت زندگی ساکنان	آماره	شاخص
۱۰۰۰	٪۷۶	R پیرسون	تاثیر بافت تاریخی منطقه بر توسعه گردشگری
	٪۰۰۱	Sig	

که تاثیر بین این دو متغیر در سطح کمتر از ۰.۵٪ معنادار است، یعنی با اطمینان ۹۵٪ می‌توان گفت تاثیر معنادار بین این دو متغیر در نمونه آماری قابلیت تعمیم به جامعه آماری را دارد. بنابراین شواهد کافی برای رد فرضیه صفر بدست می‌آید و فرضیه

در جدول ۷، تاثیر بافت تاریخی منطقه بر توسعه گردشگری و ارتقای کیفیت زندگی ساکنان منطقه نشان داده شده است، بررسی سطح معناداری تاثیر بافت تاریخی منطقه بر توسعه گردشگری و ارتقاء کیفیت زندگی ساکنان منطقه نشان می‌دهد

۶-۲- تحلیل رگرسیونی

بررسی تاثیر توسعه گردشگری شهری در ارتقای کیفیت زندگی ساکنان محدوده حصار ناصری شهر تهران در این بخش از یافته‌های تحقیق به تحلیل رگرسیونی خطی چند متغیره از داده‌ها پرداخته شده است. هدف از این تحلیل مشخص کردن سهم و تاثیر متغیرهای تحقیق در تبیین چقدر است؟ از این رو اگر کار اصلی علم را تبیین پدیده‌های طبیعی از طریق کشف و مطالعه روابط میان متغیرها بدانیم، در این صورت رگرسیون چند متغیره ای اثر بخش خواهد بود که ما را در رسیدن به این مقصود یاری می‌کند (۲۰).

پژوهشی مبنی بر وجود تاثیر بافت تاریخی منطقه بر توسعه گردشگری و ارتقاء کیفیت زندگی ساکنان منطقه تائید می‌شود و این بدان معناست که این دو متغیر با هم تاثیر مستقیم دارند یعنی با افزایش یکی دیگری نیز افزایش می‌یابد. به علاوه از آنجایی که مقدار ضریب همبستگی R پیرسون بین (۱ و -۱) قرار دارد می‌توان گفت که شدت تاثیر بین این دو متغیر مثبت و نسبتاً قوی است. نتایج بررسی ها نشان از صحت فرضیه تدوین شده در این پژوهش است .

جدول ۸- مدل رگرسیونی

Table 8. Regression model

	Sig	T	Beta	متغیرها
R= .683 R ² = .466 R adj= .464 F= 227.432 Sig= .000	٪۰۰۱	۲/۰۰۰		Constant
	٪۰۰۲	۱/۰۰۰	٪۲۲	رونق اقتصادی
	٪۲۵	۲/۰۰۰	٪۹۸	ارتقاء کیفیت زندگی
	٪۰۰۳	۱۵/۰۰۰	٪۶۲	بهبود کیفیت محیطی
	٪۰۰۱	۱۰/۰۵۱	٪۵۱	کاهش آلودگی و افزایش بهداشت
	٪۰۰۵	۲/۰۰۰	٪۲۹	بهبود گسترش هنر
	٪۰۰۱	۱۰/۰۰۰	٪۸۹	بهبود اشتغال زایی
	٪۰۰۲	۵/۰۰۰	٪۵۹	گسترش ارتباطات ساکنان
	٪۰۰۳	۸/۰۵۱	٪۰۴۱	ارتقاء فرهنگی
	٪۰۰۲	۴/۰۴۳	٪۰۵۹	دسترسی به وسایل نقلیه (عمومی و شخصی)

رتبه چهارم، ارتقاء فرهنگی با بتای معادل ٪۴۱ رتبه پنجم، بهبود گسترش هنر با بتای معادل ٪۲۹ رتبه ششم و در نهایت رو نق اقتصادی با بتای معادل ٪۲۲ رتبه هفتم را در تبیین متغیر وابسته دارند. ضریب همبستگی چندگان نیز برابر ٪۶۸۳ بیانگر تاثیر همبستگی قوی بین متغیرهای مستقل با وابسته است. ضریب نهایی رگرسیون چند متغیره (ضریب تعیین) ٪۴۶۶ است که مجذور آن یعنی ضریب تعیین تصحیح شده ٪۴۶۴ می‌باشد. نشان دهنده درصد تغییرات تبیین شده توسط متغیرهای وارد شده در معادله می‌باشد. لازم به ذکر است و می‌توان چنین نتیجه

جدول ۸ مدل رگرسیونی تاثیر متغیر مستقل بر متغیر وابسته را نشان می‌دهد همان طور که معادله رگرسیونی چند متغیره نشان می‌دهد از بین شاخص‌هایی که وارد معادله شده‌اند کلیه های شاخص‌ها در معادله رگرسیونی معنادار شده‌اند. اما تأثیر پذیری ارتقای کیفیت زندگی از نظر پاسخگویان با بتای معادل ٪۹۸ بیشتر از سایر متغیرها بوده است و بهبود اشتغال زایی با بتای معادل ٪۸۹ رتبه دوم و بهبود کیفیت محیطی با بتای معادل ٪۶۴ رتبه سوم گسترش ارتباطات ساکنان و دسترسی به وسایل نقلیه (عمومی و شخصی) بطور مشترک با بتای معادل ٪۰۰۵۹

۱- نتیجه گیری آماری

داده های حاصل از جمع آوری از طریق پرسشنامه نشان داد که جنس داده‌ها در آزمون کولموگروف- اسمیرنف نرمال است. لذا به منظور سنجش رابطه میان متغیرهای تحقیق از آزمونهای پارامتریک نظیر آزمون همبستگی پیرسون که شدت، جهت و میزان تاثیر متغیرها را نشان می دهد استفاده شد. بعلاوه به منظور سنجش این که کدام متغیر مستقل بیشترین تاثیر را بر متغیر وابسته داشته از آزمون رگرسیون چند متغیره استفاده کردیم تا ضمن رتبه بندی متغیر مستقل اصلی را در تبیین متغیر وابسته شناسایی نماییم. در جدول ۹ نمایش خلاصه ای از آزمون فرضیه ارائه می شود (جدول ۹).

گرفت که درصد واقعی اصلاح شده و خالص میزان تبیین تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل ۴۶۴٪ درصد است. در واقع در این تحقیق ما توانسته ایم ۹۵٪ از واریانس کیفیت محیط از طریق پیاده راه سازی را با معرفی متغیرهای این پژوهش تبیین کنیم تنها ۵٪ از عوامل خارج از قلمرو این تحقیق می باشد که باید در تحقیقات دیگر معلوم شود.

نتیجه گیری

در این بخش از پژوهش با توجه به تجزیه و تحلیل صورت گرفته و نتایج حاصل به نتیجه گیری پرداخته شده است که بر همین اساس این بخش به دو قسمت نتیجه گیری آماری و نتیجه گیری استنباطی تقسیم بندی شده است.

جدول ۹- آزمون فرضیه

Table 9. Testing the hypothesis

شدت و جهت آزمون	میزان آزمون	نوع آزمون	فرضیه
مثبت و نسبتا قوی	۷۶٪	R پیرسون	به نظر می رسد توسعه گردشگری بر ارتقای کیفیت زندگی ساکنین حصار ناصری شهر تهران تاثیرگذار است

۲- نتیجه گیری استنباطی

است، اما به تبیین و روشن کردن زوایای متعدد از زمینه‌ها و آثار توسعه گردشگری در جوامع پرداخته است. این زمینه‌ها و آثار در ساختار این جوامع و ویژگی های فردی و جمعی گردشگران ریشه دارد و جامعه میزبان و گردشگران را به اشکال مختلف تحت تاثیر قرار می دهد. گردشگری به عنوان یک فعالیت فراغتی از لحاظ تاریخی ریشه در پدید آمدن وقت آزاد پیرو تصویب قوانین کار دارد. وجود زمان فراغت اشکال متنوعی از گردشگری را پدید آورده است. همچنین گردشگری به زعم برخی نظریه پردازان به رغم افزایش اشتغال در مواردی منجر به وابستگی جامعه مقصد به جوامع توسعه یافته تر شده است. گردشگری بر تقسیم کار اجتماعی و تقسیم زمان کاروفراغت تاثیر می گذارد. خرید و مصرف در گردشگری نیز ویژگی های خاصی دارد که آن را از دیگر اشکال خرید و مصرف متمایز می کند از جمله همزمانی و هم مکانی تولید محصول. همچنین قابل توجه است که مصرف و خرید در گردشگری واجد و حامل وجوه

بررسی چهارچوب نظری و مرور ادبیات تحقیق بر این موضوع دلالت دارد که برنامه ریزان، سیاستگذاران و تصمیم گیران و تصمیم سازان، انجام مطالعات کیفیت زندگی در نواحی شهری را نیازی اساسی تلقی میکنند، از سوی دیگر نتیجه این مطالعات می بایست به آگاه سازی شهروندان، سیاستگذاران و برنامه ریزان شهری از روندهای کیفیت زندگی بیانجامد و ضمن بررسی و ارزیابی سیاستها، رتبه بندی اماکن شهری، در تدوین راهبردهای مدیریتی و برنامه ریزی موثر واقع شده و مدیران شهری را در اولویت بندی مسائل اجتماع با هدف ارتقای کیفیت زندگی شهروندان یاری رساند. همچنین به وسیله یافته های حاصل از مطالعات کیفیت زندگی میتواند ضمن بررسی سیاستگذارهای گذشته در طراحی راهبردهای های بعدی و تصمیم سازی های آینده مورد استفاده قرار گیرد. فرهنگ و گردشگری اثرات متقابلی بر یکدیگر دارند. اگرچه جامعه شناسی گردشگری حوزه ای نسبتا جوان در مطالعات گردشگری

سیاست های دولت ها در جهت دهی به گردشگری عامل بسیار مهمی است که نباید آن را نادیده گرفت و می تواند در ابعاد مختلفی که بر شمرده شد تاثیر بگذارد و رشد گردشگری را در سمت و سوی خاصی ترغیب کند یا مانع شود. امروزه نقش گردشگری در کمک به توسعه نواحی دارای جاذبه های گردشگری بر همگان آشکار شده است.

پس از بیان نکات یادشده اکنون به ارائه نتایج با استفاده از روش ANP می پردازیم، در جدول شماره ۱۰ اولویت به دست آمده از نرم افزار مشخص شده است:

فرهنگی است. نابرابری نیز به عنوان یکی از مهم ترین موضوعات مورد بررسی جامعه شناسی در گردشگری قابل بررسی است. از جمله این که اگرچه گردشگری در دهه های اخیر به سمت دموکراتیزه شدن پیش رفته است، اما تابع دیگر نابرابری های اجتماعی (نظیر نابرابری درآمدی و جنسیتی) نابرابری هایی در میان انتخابها و فرصت های گردشگران نیز دیده می شود. همچنین گردشگری در جامعه مقصد منجر به ظهور اشکالی از نابرابری می شود. گردشگری توزیع فضایی جمعیت را تحت تاثیر قرار میدهد و ساختار جمعیتی مناطق گردشگری پذیرو مناطق مجاور آن ها تغییر میدهد. علاوه بر همه آن چه گفته شد

جدول ۱۰- اولویت بندی نتایج به دست آمده از مقایسه زوجی عوامل

Table 10. Prioritizing the results obtained from the paired factors comparison

رتبه	نام	امتیاز
۱	رشد درآمد های ارزی	٪۲۱۲۳۸۱
۲	گسترده سازی زمینه اشتغال	٪۲۰۸۴۲۹
۳	بازده اقتصادی	٪۷۲۶۸۴
۴	توازن در مصرف و سرمایه	٪۶۶۱۳۳
۵	مصرف و گردش پول	٪۶۳۸۶۵
۶	دسترسی به مراکز پزشکی	٪۶۱۶۹۳
۷	توازن در توزیع جغرافیایی	٪۵۴۷۲۳
۸	درآمد خانوار	٪۴۹۸۱۸
۹	وجود مشاغل با دستمزد بالا	٪۳۹۶۶۱
۱۰	امنیت محدوده	٪۳۴۸۸۶
۱۱	حس امنیت	٪۲۷۶۸۳
۱۲	کیفیت معابر	٪۲۵۲۷۵
۱۳	طول مدت سفر	٪۲۰۱۲۲
۱۴	سلامت روانی	٪۱۶۲۷۲
۱۵	دسترسی به پارکها	٪۱۶۲۷۲
۱۶	میزان دسترسی	٪۱۲۳۹۰
۱۷	رضایتمندی عمومی از وضعیت محدوده زندگی	٪۰۷۸۸۴
۱۸	کیفیت بنا	٪۰۶۷۰۷
۱۹	دسترسی به مراکز آموزشی	٪۰۲۲۷۳
۲۰	مالکیت مسکن	٪۰۰۸۵

بازده اقتصادی و در صورت ثابت بودن هزینه ها سود حاصل از فعالیت های اقتصادی افزایش می یابد. افزایش سود عامل مهمی در رشد کیفیت زندگی خواهد بود. در مدل بالا دسترسی به مراکز پزشکی تنها عاملی می باشد که در زمینه توسعه گردشگری امتیاز بالاتری نسبت به عوامل موثر بر کیفیت زندگی بدست آورده است. این موضوع از دو طریق قابل بحث است. رد مرحله اول به دلیل این که تعدادی از پاسخ گویان در طول مصاحبه های خود اظهار داشتند که این عامل تاثیر مستقیمی بر کیفیت زندگی خواهد داشت و این موضوع در زیر مجموعه بعد کیفیت زندگی مشاهده می شود. این موضوع می تواند به عنوان پیشنهادی برای تحقیقات آتی مطرح گردد. عامل دوم نیز افزایش امید به زندگی در کشور می باشد که یکی از مولفه های تاثیر گذار بر این عامل موضوع دسترسی به مراکز پزشکی است. این عامل به تنهایی دارای وزن بالایی است و از این زاویه نیز می تواند موضوع پیشنهادی جهت تحقیقات آتی باشد. بدین ترتیب نتایج حاصل از آنالیز انجام یافته در قالب جدول ۱۱ آمده است (جدول ۱۱):

همان طور که در جدول ۱۰ مشخص است، شش مولفه از ۷ مولفه ای که به ترتیب دارای بالاترین اولویت ها هستند جزء زیر شاخه های بعد کیفیت زندگی می باشند. وقتی همه مولفه های یک مفهوم از اهمیت بالایی برخوردار باشند می توان نتیجه گرفت که خود آن مفهوم نیز از اهمیت بالایی در مدل برخوردار است. در مدل مفهومی تحقیق رشد درآمدهای ارزی با امتیاز ۲۱٪ در رتبه اول قرار دارد. یکی از مولفه هایی که باعث توسعه می گردد رشد درآمدهای ارزی می باشد. توسعه عاملی است که به طور مستقیم بر کیفیت زندگی افراد تاثیر می گذارد. در رتبه دوم گستردگی زمینه اشغال قرار گرفته است. این عامل به رشد درآمدهای خانوار و افزایش سطح ریسک پذیری آنها کمک می کند. به طور کلی اشغال زمینه ساز پیشبرد اهداف خانوار می باشد و این موضوع نیز بر کیفیت زندگی اثری مستقیم و مثبت خواهد گذاشت. در رتبه سوم عامل بازده اقتصادی قرار گرفته است. این عامل از نسبت نیروی انسانی به هزینه ها (بهره وری) پیروی می نماید و در کشورهای توسعه یافته این مفهوم با نسبت بسیار زیادی مورد توجه قرار میگیرد. در کل در صورت افزایش

جدول ۱۱- خلاصه بررسی سوال، فرضیه، تجزیه و تحلیل و نتیجه گیری

Table 10. Summary of the question, hypothesis, analysis and conclusion

سوال	فرضیه	تجزیه و تحلیل	نتیجه گیری
تائیرات توسعه برنامه ریزی گردشگری شهری بر ارتقای کیفیت زندگی ساکنان حصار ناصری شهر تهران چیست؟	به نظر می رسد توسعه گردشگری بر ارتقای کیفیت زندگی ساکنان حصار ناصری شهر تهران تاثیرگذار است	شش مولفه از ۷ مولفه ای که به ترتیب دارای بالاترین اولویت ها هستند جزء زیر شاخه های بعد کیفیت زندگی می باشند	با توجه به اولویت بندی عوامل موثر بر توسعه گردشگری و تجزیه و تحلیل ابعادی که دارای بالاترین اولویت ها هستند می توان نتیجه گرفت که فرضیه پژوهش به اثبات رسیده است.

مناسب و شایسته ای از مرکز شهر تهران باشیم و راهکارها و راهبردهای نهایی نیز باید به نحوی تدوین شوند که گویا و نشان دهنده این موضوع باشند، تا در فهم خوانندگان و پژوهشگران تاثیر مستقیم دو متغیر اصلی تحقیق (کیفیت زندگی و گردشگری) به وضوح مشخص باشد.

در واقع می توان این گونه نتیجه گیری کرد که عواملی که دارای بالاترین اولویت ها هستند از زیرشاخه های کیفیت زندگی بوده اند و به این ترتیب مهر تایید دیگری از رابطه مستقیم و معنادار دو متغیر اصلی تحقیق (گردشگری و کیفیت زندگی) را نشان می دهد و این موضوع باید در مورد بافت تاریخی شهر تهران (با دارا بودن پتانسیل های بسیار زیاد که در حال حاضر در وضعیت مناسبی بسر نمی برد و روز به روز فرسایش سریعتر می شود) بیش از پیش مد نظر قرار گرفته شود تا شاهد شرایط

References

1. Majedi, m. 2016. Investigating the relationship between underlying variables, social capital and quality of

9. Fani, Z. Vahedi, F. 2017. Analysis of Indicators of Individual-Social Quality of Life in Urban Areas with an Emphasis on Gender (Case Study: Sanandaj City). Human residents Planning studies.No.38. (In Persian)
10. Bayat, sh.2016. Quality of Life, Economic Development Index, Tehran. Kavian Press. (In Persian)
11. Mccrea, R., Tung-Kai. R., 2004. Modelling Urban Quality of Life in South East Queensland by linking subjective and objective indicators, 28th Oct to 1th Nov Australian and NewZealand regional Science Association International annual Conference, Wollongong, NSW, 28th September to 1 October.
12. Testa, M. A., Simonson, D.C. 2010. Assessment of quality of life outcomes. New England Journal of Medicine, 34 (13), 835-845.
13. Noll, H. 2002. Towards a European System of Social Indicators: Theoretical Framework and system architecture Social Indicator Research, Vol. 58.
14. Testa, M. A., Simonson, D. 2010. Assessmet of quality of life outcomes. New England Journal of Medicine, Vol.334 (13), 835-840.
15. Tian, m, q-w.min,.w.-j.jiao,.z.yuan, a.m.fuller,l.yung,y-x.zhang. 2016. Agricultural Heritage system Tourism: definition, characteristics and development framework. journal of mountain science.Vol. 13(3): 440-454
16. Sareban,V,. Majnoon, A,. Neghabi, M.2017. Investigating and evaluating the role of rural planning in tourism development in tourist villages. Case study: Soor tourist village in Bonab city. Geography and development. No.46.
- life satisfaction in rural areas of Fars province. Hoviat shahr.No.9. pp.91-135. (In Persian)
2. Sarpong, S. Y., Bein, M. A., Gyamfi, B. A., & Sarkodie, S. A. 2020. The impact of tourism arrivals, tourism receipts and renewable energy consumption on quality of life: A panel study of Southern African region. Heliyon, 6(11), e05351. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2020.e05351>
3. Mamirkulova, G., Mi, J., Abbas, J., Mahmood, S., Mubeen, R., & Ziapour, A. 2020. New Silk Road infrastructure opportunities in developing tourism environment for residents better quality of life. Global Ecology and Conservation, 24, e01194. <https://doi.org/10.1016/j.gecco.2020.e01194>.
4. Kaefer, F., 2022. Jalsa Urubshurow on Pioneering Responsible Tourism in Mongolia. In: Sustainability Leadership in Tourism. Future of Business and Finance. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-05314-6_51.
5. kharazmi, s., 2005. Quality of life and the requirements of the digital age in Iran, the world of economy. Tehran. (In Persian)
6. Bonifaces,P. 2012.Heritage and Tourism In The Global Village London.
7. Hadiani,Z,.Ahadnezhad,M,.khazemnez had,s.2013. Strategic Tourism Planning Based on Swot Analysis (Case Study of Shiraz City). Amayesh mohit. No. 35. (In Persian)
8. Izadi,M.1392.Regeneration of the protection of the old neighborhoods of Tehran.haft shahr.No.45. pp: 140-155. (In Persian)

21. Monshizade, M., Nasiri, F., 2002. Rural Tourism.. Monshi Press. (In Persian)
22. Negin Shahr Ayande.2014.Pedestrian Design of Naseri Fence of Iran. (In Persian)
23. in behavioral sciences. Translation by Hasan Pasha Sharifi. Avai noor Press.
24. Sarpong, S. Y., Bein, M. A., Gyamfi, B. A., & Sarkodie, S. A. 2020. The impact of tourism arrivals, tourism receipts and renewable energy consumption on quality of life: A panel study of Southern African region. Heliyon, 6(11), e05351. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2020.e05351>
17. Eka Mahadewi, N.M., & Irwanti, N.K. 2022. The Phenomenon Crisis Management on Tourism Destination Development (Perspectives on Travel Management and Ergonomic Destination).E-Journal of Tourism. Vol.1:20-30.
18. Pamucar, D G., sekulovic, D. , 2015.Development of an integrated transport system in distribution cities: A FAWOT analysis. technical Gazettezz. No.(3).pp.649-658
19. Weaver,D.2000.Tourism management. John Wiely & Sons, Australia.
20. Rahnemaei, M., Shahhoseini, P., 2000.Urban Planning Process of Iran. Samt Press. (In Persian)